LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Landskapslag om ändring av landskapslagen om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionssystem

1993-94 **nr 36**

FÖRSLAG

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar en ändring av landskapslagen om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionssystem. Förslaget medför att en pensionsavgift för anställda kommer att uppbäras från och med 1 januari 1995 på motsvarande sätt som verkställts under år 1993 och delvis under år 1994.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Gällande bestämmelser

För närvarande regleras pensionsskyddet för anställda som omfattas av landskapets pensionssystem av bestämmelserna i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner (33/84), landskapslagen om vissa pensioner som skall betalas av landskapsmedel (51/71), landskapslagen om planering av och landskapsandel för socialvården (71/93), grundskollagen för landskapet Åland (18/88), gymnasielagen för landskapet Åland (6/88), landskapslagen om läroanstalter för hemslöjd i landskapet Åland (13/43), landskapslagen om ikraftträdande av landskapslagen om hälso- och sjukvården (68/93) och landskapslagen om Posten på Åland (39/92). Landskapets pensionsskydd omfattar även lagtingsmännen och landskapsstyrelsens medlemmar samt deras efterlevande makar och barn.

Det ovan beskrivna pensionsskyddet bekostas huvudsakligen av landskapet. Pensionsskyddet ombesörjs av landskapsstyrelsen och de årliga pensionsutgifterna finansieras enligt ett s.k. *fördelningssystem*. Systemet innebär att de årliga pensionsutgifterna betalas ur anslag som anvisats för ändamålet i landskapsbudgeten.

Finansieringstekniken ändrades något i samband med att en pensionsavgift började uppbäras av de anställda från och med år 1993. Pensionsavgiften har under år 1993 och 1994[1] varit 3 procent av de anställdas lön. Arbetsgivaren innehåller pensionsavgiften av de anställdas lön i samband med löneutbetalningen. I huvudsak sker uppbörden genom att ett automatiskt löneräkningssystem används. För vissa grupper av arbetsgivare som omfattas av landskapets pensionsskydd, men som landskapet inte har någon lönebetalningsrelation med, uppbärs pensionsavgiften enligt överenskommelse. Under år 1993 och 1994 har den uppburna pensionsavgiften för exempelvis de kommunala grundskolorna betalats och redovisats kvartalsvis till landskapet. De medel som de anställda betalar till landskapet upptas under ett särskilt moment i budgeten.

De anställdas pensionsavgift har under år 1993 och 1994 varit helt avdragbar från nettoförvärvsinkomsten vid såväl stats- som kommunalbeskattningen enligt 96 § inkomstskattelagen (FFS 1535/92). Enligt kommunalskattelagen för landskapet Åland (37/93) är inkomstskattelagen tillämplig i landskapet.

Den 1 maj 1994 trädde landskapslagen om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionssystem (37/94) i kraft i landskapet. Landskapslagen medförde att fastställandet av pensionsavgiftens storlek knöts samman med APL-systemet. I landskapslagens 2 § finns en hänvisning till lagen om pension för arbets-

[1] frånsett tidsperioden 1 januari 1994 - 30 april 1994 då ingen pensionsavgift uppbars

tagare (FFS 395/61), nedan kallad APL. Enligt APL är avsikten att pensionsavgiften utgående från 3 procent av lönen årligen skall ändras med hälften av den genomsnittliga ändringen i APL-försäkringspremien. Enligt 12 b § 1 mom. APL fattar social- och hälsovårdsministeriet årligen beslut om beloppet av arbetstagarens pensionsavgift. Beslutet fattas årligen vanligtvis i början av december. Pensionsavgiftens storlek erhålls med hjälp av en försäkringsmatematisk formelsamling som social- och hälsovårdsministeriet vid nämnda tidpunkt godkänner på förslag av försäkringsanstalterna. På basis av dessa beräkningsgrunder skickar bl.a. pensionsskyddscentralen ut ett cirkulär där pensionsavgiftens storlek på ett enklare sätt framgår.

2. *Landskapsstyrelsens förslag*

Enligt förslaget kommer en pensionsavgift att uppbäras av de anställda även från och med 1 januari 1995. Pensionsavgiften berör alla som omfattas av landskapets pensionsskydd. Avgiften skall på samma sätt som under år 1994 vara lika stor som pensionsavgiften för arbetstagare inom den privata sektorn. Från och med 1 maj 1994 har avgiften varit 3 procent av de anställdas lön. Beloppet av arbetstagarens pensionsavgift föreslås även under år 1995 vara lika stor för alla personalgrupper som omfattas av landskapets pensionsskydd.

Landskapsstyrelsens förslag överensstämmer med den strategi pensionsarbetsgruppen nyligen lade fram i sin slutrapport "Landskapets framtida pensionsskydd". I enlighet med slutrapporten har landskapsstyrelsen för avsikt att under hösten 1994 överlämna ett lagförslag till lagtinget om bildandet av en pensionsfond i landskapet. Eftersom presidentens vetorätt[2] enligt 19 § 2 mom. självstyrelselagen kan begränsa landskapets möjlighet att snabbt få en landskapslag i kraft till årsskiftet 1995 anser landskapsstyrelsen det mest ändamålsenligt att redan i dagsläget överlämna en framställning om pensionsavgiftens framtida uppbörd till lagtinget. Genom förevarande framställning kan uppbörden av pensionsavgiften säkerställas redan från början av år 1995, samtidigt som lagförslaget underlättar beredningen av 1995 års budget. I samband med höstens framställning om bildandet av en pensionsfond avser landskapsstyrelsen att genomföra en ändring av gällande landskapslag om de anställdas pensionsavgift så att de pensionsavgifter som uppburits under åren 1993-95 kan överföras till pensionsfonden.

[2] Enligt 19 § 2 mom. självstyrelselagen har presidenten rätt att inlägga veto mot en landskapslag inom fyra månader efter det att han har delgivits lagtingsbeslutet.

3. Behörighetsfrågan

Enligt 18 § 1 och 2 punkterna självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om lagtingets organisation, landskapsstyrelsen och under denna lydande myndigheter och inrättningar samt om landskapets tjänstemän.

I samband med ett nyligen givet utlåtande från Högsta domstolen (OH 94/93) om landskapslagen om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionssystem (37/94) fann domstolen att lagstiftningsbehörigheten om pensioner till den del lagtingsbeslutet gällde privaträttsligt anställda tillkommer riket enligt 29 § 1 mom. 3 punkten självstyrelselagen. Bestämmelsen i landskapslagens 2 § kunde dock för vinnande av enhetlighet och överskådlighet tas med i landskapslagen med stöd av 19 § 3 mom. självstyrelselagen.

4. Organisatoriska och ekonomiska verkningar

Förslaget torde inte föranleda några organistoriska förändringar, eftersom landsskapsstyrelsen redan i dag uppbär motsvarande pensionsavgifter av anställda som omfattas av landskapets pensionssystem.

Landskapets pensionsutgifter utgör en stor kostnadspost i landskapets budget. De totala pensionsutgifterna uppgick enligt 1993 års bokslut till 51,4 miljoner mark. Landskapets intäkter relaterade till pensioner var under samma år 7 miljoner mark härrörande från de anställdas pensionsavgift samt 264.000 mark i form av pensionsinkomster som hänför sig till de privata landskapsunderstödda barndaghemmen. Bokslutets inkomstsida gottskrives även med en kalkylerad pensionspremie, som enligt 1993 års bokslut utgör 48,3 miljoner mark. Den kalkylerade pensionsutgiften utgör 25 procent av den lön som berättigar till landskapspension.

Landskapets inkomster i form av de anställdas pensionsavgifter kan genom förslaget uppbäras från och med 1 januari 1995, vilket beräknas inbringa ca 7 miljoner mark till landskapet under år 1995. Avsikten är dock, som ovan påpekats, att de influtna medlen skall överföras till en pensionsfond då en sådan har bildats under år 1995.

Anställdas pensionsavgift

År	Intäkter*)	Förändring
1993	ca. 7 miljoner mark	
1994x)	ca. 6 miljoner mark	- ca. 1 miljon mark
1995	ca. 7 miljoner mark	+ ca. 1 miljon mark

(*) kalkylerad intäkt)

(x) ingen avgift under januari - april 1994)

För kommunerna torde förslaget inte medföra någon förändring gentemot tidigare eftersom de anställdas pensionsavgift, oberoende av om arbetsgivaren varit en kommun, en privat inrättning eller landskapet, även varit avdragbar för innevarande år.

5. Ärendets beredning

Beredningen av lagförslaget har utförts i brådskande ordning sedan pensionsarbetsgruppens slutrapport presenterades inför landskapsstyrelsen samt landskapsstyrelsen beslutat vidta åtgärder i enligt med rapporten. Under beredningen har nämnda pensionsarbetsgrupp hörts i frågan.

Eftersom ärendet är av brådskande natur har yttranden inte inhämtats från personalorganisationerna i landskapet. Såsom påpekats tidigare är avsikten att överföra de medel som pensionsavgiften inbringar till en framtida pensionsfond. Enligt pensionsarbetsgruppens förslag skulle det finnas fackliga representanter i fondens styrelse, vilka kunde övervaka hur de medel som härör från pensionsavgiften används.

DETALJMOTIVERING

2 § *Pensionsavgiftens storlek.* Paragrafens 2 mom. föreslås upphävd. Bestämmelsen tillkom endast av det skälet att lagen inte kunde träda i kraft från början av år 1994. Genom bestämmelsen gav lagtinget landskapsstyrelsen den befogenheten att under årets resterande månader besluta om ett avvikande belopp på pensionsavgiften som om den varit fastställd för hela året.

Genom förslaget blir beloppet av landskapets pensionsavgift på motsvarande nivå som hos andra arbetgivare vare sig de är kommunala, statliga eller privata. Pensionsavgiften kommer således även framdeles att vara lika stor som den är inom den privata sektorn. Hänvisningen i 1 mom. till lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/61), nedan kallad APL, föreslås inte ändrad. Enligt 12 b § 1 mom. APL skall pensionsav-

giften för arbetstagare utgående från 3 procent av lönen årligen ändras med hälften av den genomsnittliga ändringen i APL-försäkringen. Enligt bestämmelsen fattar social- och hälsovårdsministeriet årligen beslut om beloppet av arbetstagarens pensionsavgift, ett beslut som automatiskt blir tillämpligt i landskapet.

9 § Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1995, så att uppbörden av pensionsavgiften kan fortgå kontinuerligt.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lag.

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionssystem

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 2 § 2 mom. landskapslagen den 29 april 1994 om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionssystem (37/94) samt

ändras 9 § som följer:

9 §

Ikraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1994.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Mariehamn den 13 maj 1994

Lantråd Ragnar Erlandsson

T.f. lagberedningsekreterare Hans Selander

LANDSKAPSLAG

om ändring av landskapslagen om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionssystem

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 2 § 2 mom. landskapslagen den 29 april 1994 om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionssystem (37/94) samt

ändras 9 § som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	2 §
Landskapsstyrelsen kan besluta om avvikande storlek på det i 1 mom. nämnda beloppet.	(upphävs)
9 §	9 §
Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse	*Ikraftträdelsebestämmelse*
Denna lag träder i kraft den 1 maj 1994 **och gäller till och med den 31 december 1994.**	Denna lag träder i kraft den 1 maj 1994.
	Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.